

Hämeenkyrö

Hämeenkyrön kunnan arviointikertomus 2022



Hyväksytty Hämeenkyrön tarkastuslautakunnan kokouksessa 16.5.2023

Kunnanvaltuusto 12.6.2023

Sisällysluettelo

1. Puheenjohtajan katsaus	3
2. Tarkastuslautakunnan arviointi- ja tarkastustehtävät	6
2.1 Tarkastuslautakunnan kokoonpano.....	6
2.2 Ulkoinen tilintarkastus	7
2.3 Sidonnaisuusilmoitusten valvonta	7
2.4 Arviointityön toteuttaminen	8
3. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen.....	9
3.1 Vuoden 2022 tilinpäätös ja taloudellinen tilanne	9
3.2 Talousarvioprosessi.....	10
3.3 Sopeuttamisohjelma	11
4. Kunnan toimintaa koskevat arvioinnit 2022	11
4.1 Hallintopalvelut.....	11
4.2 Perusturvapalvelut.....	13
4.3 Sivistyspalvelut.....	16
4.4 Elinympäristöpalvelut.....	20
4.5 Koronapandemian ja Ukrainan tilanteen aiheuttamat toimenpiteet.....	23
4.6 Henkilöstö	23
4.7 Sisäinen tarkastus, valvonta ja riskienhallinta	25
4.8 Hinku-toiminta.....	26
4.9 Hyvinvoinnin toteutuminen	26
5. Kuntakonsernin toiminta ja talous	27
6. Arvio strategiaa toteuttavien toimenpiteiden toteutumisesta ja vaikuttavuudesta	28
7. Vuoden 2021 arviointikertomuksessa esitettyjen kehittämisehdotusten jälkiseuranta	30
8. Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle	33
9. Allekirjoitukset	33
10. Liite 1; Talousarviotavoitteet	34

Kuvat: Hämeenkyrön kunnan kuva-aineisto

1. Puheenjohtajan katsaus

Vuoden 2022 tammikuun 23. päivänä pidettiin hyvinvointialueen valtuuston vaali. Valmistautuminen vuoden 2023 alusta alkavaan hyvinvointialueen toimintaan sävytti koko vuoden toimintaa. Erityisesti perusturva-alueen toimintaan muutoksen valmistelu toi merkittävästi suunnittelua ja lisätyötä normaalin toiminnan lisäksi. Epävarmuus siitä, miten toiminta tulee sujumaan 1.1.2023 lähtien, oli suuri. Tätä kirjoitettaessa voidaan todeta, että Hämeenkyrön kannalta muutos meni suhteellisen kivuttomasti ja perusturvan toiminta jatkuu laadukkaana.

Maailmanlaajuiset mullistukset jatkuivat. Koronaepidemian pahimman vaiheen ollessa jo laantumaan päin alkoi helmikuun 24. päivänä Venäjän sotilaallinen hyökkäys Ukrainaan. Tämä sota heijastui loppuvuodesta energian saatavuuden epävarmuutena ja kohonneina kustannuksina. Myös yleinen hintojen nousu vaikutti kunnan toimintaan.

Tarkastuslautakunta teki tarkastusvuonna tutustumiskierroksen Yhteiskoululle ja lukioon, Kirkonkylän kouluun, Sillan päiväkotiin, kirjastoon sekä elinympäristöpalveluihin ja jätevedenpuhdistuslaitokseen. Kokouksien yhteydessä kuultiin palvelualueiden viranhaltijoita sekä ammattijärjestöjen pääluottamushenkilöitä. Tilintarkastaja raportoi lautakunnalle tarkastustoiminnan puolivälissä ja loppuraportti saatiin tilintarkastuksen valmistuttua.

Tarkastuslautakunta painotti edellisessä arviointikertomuksessa lautakuntien ja kunnanhallituksen päätösten oikea-aikaisuutta ja informatiivisuutta. Tämän vuoden arviointikertomuksen teemaksi nousi hyvä hallintotapa. Tämä valinta tehtiin siksi, että hallintosäännöllä on valtaa siirretty enenevässä määrin viranhaltijoille. Sen vuoksi on tärkeää, että viranhaltijat tiedottavat päätöksistään ja niiden perusteluista valtuutetuille ja lautakuntien jäsenille. Usein päätösten perustelut on pöytäkirjoissa korvattu maininnalla, että lisätiedot ovat oheismateriaalina. Oheismateriaalia ei kuitenkaan pääse lukemaan kuin toimielimen jäsen, muiden on pyydettävä tieto erikseen lautakunnan pöytäkirjanpitäjältä. Tähän olisi syytä saada lisää avoimuutta.

Hyvään hallintotapaan kuuluu myös, että valtuuston päätöksiä ja niiden henkeä noudatetaan. Kun valtuusto päättää, että jonkin aloitteen toimenpiteiden tulokset tuodaan tiedoksi valtuustolle, ne myös tulee tuoda. Hyväksyttävää ei ole se, että kiireettömiä investointitason euromääräisiä toimenpiteitä tehdään, vaikka niitä ei ole talousarviossa toimenpiteinä hyväksytty. Toisaalta ei myöskään se, että toimenpiteitä, jotka estävät esimerkiksi koululaisia saamasta opetussuunnitelman mukaista opetusta, koska kiinteistöön kuuluva laite on tuhoutunut tulipalossa, siirretään erilaisilla verukkeilla seuraavalle vuodelle.

Kunnan ulkoistaessa palveluitaan on ensiarvoisen tärkeää, että palvelun tuottajan toimintaa valvotaan. Valvontaraporttien tulee olla asiasisällöltään ja jatkuvuudeltaan sellaisia, että niitä voidaan käyttää palvelujen parantamiseen. Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota saamiensa valvontaraporttien sisältöön, laadintaan ja jatkuvuuteen. Yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnan vuosiraportissa ei ollut tekijän allekirjoitusta eikä toimivallan perustetta. Yksityisen varhaiskasvatuksen valvontakäynneillä käsitellyt asiat oli vain luetteloitu, mutta analyysi, olivatko asiat kunnossa, puuttui.

Elinympäristöpalvelujen valvontaraportit puhtauspalveluiden osavastuualueen laatukierroksista ja kohdekohtaisista siivouskierroksista eivät mielestämme vastaa hyvän hallintotavan vaatimuksia. Tarkastuslautakunnan saamissa raporteissa raportin laatijana on ollut tarkastuksen kohde, ei kunnan edustaja. Laatukierrosten raportteja ei ole allekirjoitettu. Näin ollen ei selviä laatijan toimivallan peruste.

Tarkastuslautakunta katsoo, että raportointia on kehitettävä ja suositeltavaa on, että raportin laatii tarkastuksen tekijä, ei tarkastuksen kohde. On tärkeää, että raportit toimitetaan palvelualueen luottamustoimielimen tiedoksi.

Henkilöstön hyvinvoinnista huolehtimisen on oltava jatkuvaa ja siihen on panostettava. Henkilöstökertomuksesta selviää, että kehityskeskusteluja on pidetty kiitettävän paljon. Siitä saa varsin hyvän kuvan työyhteisön jaksamisesta. Onkin tärkeää, että kriisitilanteissa ja arjen jaksamisessa käytetään apuna ammattitaitoista, työyhteisön ulkopuolista työnohjausta. Esihenkilöiden henkilöstöjohtamisen

osaamista tulee jatkuvasti kehittää.

Kulunut vuosi oli sopeuttamisohjelman ensimmäinen toimenpidevuosi. Ei ole hyvän hallintotavan mukaista, että vain hyvin harvoista päätöksistä tehtiin vaikutusten ennakoarviointia. Varsinkin silloin, kun sopeuttaminen kohdistui lakisääteisiin palveluihin, olisi vaikutusten arviointi tullut tehdä. Sopeuttamisohjelman vaikutusten seuranta on ensiarvoisen tärkeää. Tilinpäätöksessä ja osavuosikatsauksissa olleet raportit antoivat hyvän kuvan toteuttamisen vaiheesta eurojen kannalta. Pitää myös arvioida miten sopeuttamisohjelma vaikuttaa palveluihin. Tilinpäätöksen positiivinen tulos ei kuitenkaan toteutunut sopeuttamisohjelman ansiosta, vaan pääosa tuloksesta syntyi arvioituja suuremmista verotuloista ja valtionosuuksista. Vuoden 2022 hyvä taloudellinen tulos ei tarkoita, että vaikeat vuodet olisivat ohi. Päinvastoin, nyt on syytä keskittyä käyttötalouden hillitsemiseen, velkamäärän pienentämiseen ja välttää ylimääräisiä, tuottamattomia investointeja.

Tarkastuksenalainen vuosi kokonaisuudessaan oli historiallinen. Viimeistä vuotta kunnan palvelutehtävänä oli perusturvan tehtäviä. Vuosi 2023 on ensimmäinen uuden mallin mukainen toimintavuosi. Henkilöstöä siirtyi hyvinvointialueelle 356 henkilöä ja talouden volyyymi pieneni liki 60 %. Uuteen tilanteeseen sopeutuminen tulee olemaan haasteellista, kun taloutta mitataan uudella tavalla. Rajapintatoiminnat hyvinvointialueen kanssa on luotava toimiviksi. Palveluketjuja muokataan uusiksi. Myös henkilöstörakennetta on tarkasteltava kriittisesti. Jotakin vanhaa loppuu ja uutta luodaan. Suurten muutosten keskelläkin on muistettava se tärkein, KUNTALAINEN, joka tuotettavia palveluja tarvitsee ja käyttää.

Lopuksi haluan kiittää tarkastuslautakunnan jäseniä aktiivisesta otteesta lautakunnan toimintaan sekä vs. hallintosuunnittelija Sami Knuttia. Hän kirjasi ansiokkaasti keskusteluja, joita lautakunta kävi viranhaltijakuulemisissa, ja auttoi saamaan luettavaksenne tämän arviointikertomuksen.

Vilho Ponkiniemi

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja.

2. Tarkastuslautakunnan arviointi- ja tarkastustehtävät

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan valmistella hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat valtuuston päätettäväksi ja arvioida, onko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kullakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Kuntalain lisäksi valtuuston hyväksymä Hämeenkyrön kunnan hallintosääntö sääntelee tarkastuslautakunnan toimintaa. Sen mukaan lautakunnan tehtävänä on

- seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi
- huolehdittava siitä, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa
- tehtävä aloitteita ja esityksiä lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla
- valvottava kuntalain 84 §:ssä tarkoitettujen sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja huolehtia sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta kunnan verkkosivuilla sekä saatettava sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi kerran vuodessa.

2.1 Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Kuntalain mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja. Hämeenkyrön hallintosäännön mukaan tarkastuslautakunnassa on viisi (5) jäsentä ja heillä jokaisella on henkilökohtaiset varajäsenet.

Tarkastuslautakunnan sihteerinä toimi hallintosuunnittelija Salla Tenho 2.10.2022 asti ja hallintosuunnittelijan viransijainen Sami Knutti 3.10.2022 alkaen.

Tarkastuslautakunta kokousti vuonna 2022 12 kertaa.

Varsinaiset jäsenet	Henkilökohtaiset varajäsenet
Vilho Ponkiniemi, puheenjohtaja	Eija Koivisto
Mauri Lepola, varapuheenjohtaja	Tapani Saarela
Tuija Ranta	Raimo Hamari
Tarja Vasarainen	Kati Lahtinen
Tommi Väre	Risto Mauri

2.2 Ulkoinen tilintarkastus

Kunnan ulkoisesta tarkastuksesta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastajat. Niiden toiminta on kunnan muusta organisaatiosta ja johdosta riippumatonta. Hämeenkyrön kunnan lakisääteisenä tilintarkastusyhteisönä toimi vuonna 2022 BDO Audiator Oy, vastuunalaisena tilintarkastajana KHT, JHT Hanna Keskinen. Kunnanvaltuusto on 16.11.2020 § 39 hyväksynyt tilintarkastussopimuksen optiovuosien käytön vuosille 2021–2022.

2.3 Sidonnaisuusilmoitusten valvonta

Kuntalain (410/2015) mukaan määrätyillä luottamushenkilöillä ja viranhaltijoilla on velvollisuus ilmoittaa julkisesti sidonnaisuuksistaan. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi kerran vuodessa. Hämeenkyrön kunnan julkiset sidonnaisuusilmoitukset ovat luettavissa kunnan verkkosivuilla. Tarkastuslautakunta käsittelee ilmoitukset ennen niiden viemistä yleiseen tietoverkkoon. Uuden valtuustokauden alussa sidonnaisuusilmoitusten tekemisessä siirryttiin sähköiseen lomakkeeseen, joka vaatii vahvan tunnistautumisen.

2.4 Arviointityön toteuttaminen

Tarkastuslautakunnan arviointityö on suunnitelmallista. Lautakunta laatii koko toimikautensa kattavan arviointisuunnitelman ja sitä tarkentavan vuosittaisen työohjelman. Lautakunnan jäsenille on annettu sisäisen työnjaon mukaisesti seurantavastuualueet. Lautakunnan jäsenet ovat seuranneet sisäisen työnjakonsa mukaisesti toimielinten ja palvelualueiden toimintaa.

Arvioinnin tietoperustana on kuulemisissa saadut tiedot, selvitykset, toimintakertomukset, laaditut raportit ja muu asiakirja-aineisto. Tarkastuslautakunnan kokouksissa on käynyt esittelijöitä kertomassa oman yksikkönsä toiminnasta. Lisäksi tarkastuslautakunta on tehnyt vierailuja kiinteistöihin ja yksiköihin.

30.8.2022	vastaava tilintarkastaja Hanna Keskinen
4.10.2022	kunnanjohtaja Antero Alenius ja talous- ja hallintojohtaja Tiina Paloranta
8.11.2022	Tarkastuslautakunnan toimipistekierros; vierailu Hämeenkyrön yhteiskoululla, F.E. Sillanpään lukiolla, elinympäristöpalveluissa, jätevedenpuhdistuslaitoksella, Monitoimikeskus Sillan kirjastossa, Kirkonkylän koulussa ja päiväkodissa. Toimipistekierroksen yhteydessä kuultiin vastaavia viranhaltijoita. Kokoukseen kutsuttiin kuultavaksi isännöitsijät Emma Hemilä ja Johanna Vihersaari.
13.12.2022	sosiaali- ja terveystoimintajohtaja Tarja Soukko, sosiaalityön päällikkö Katja Sipiläinen, perusturvan hallinto- ja talousasiantuntija Tuula Nieminen, asumispalveluiden päällikkö Satu Vina, hoitotyön päällikkö Kati Kola-Huhtala ja kotihoidon päällikkö Sirpa Hiltunen
24.1.2023	sivistysjohtaja Kimmo Levänen ja varhaiskasvatusjohtaja Kaisa Ojanen
14.2.2023	tilapalvelupäällikkö Harri Jääskeläinen, työllisyyspalveluiden päällikkö Hanna Rajakoski, vastaava tilintarkastaja Hanna Keskinen

7.3.2023	henkilöstöpäällikkö Mira Hirvonen-Ylinen, henkilöstöjärjestöjen luottamushenkilöt Hannu Rantanen (JUKO), Jari Luoma (JUKO Tekniset), Maria Anttila (Jyty ry) sekä Jussi Kallio (JHL)
16.3.2023	kunnanjohtaja Antero Alenius, talous- ja hallintojohtaja Tiina Paloranta sekä hyvinvointikoordinaattori Tuomo Kallio
18.4.2023	elinkeinojohtaja Marko Kosonen ja elinkeinokoordinaattori Karo Tammisto
2.5.2023	vastaava tilintarkastaja Hanna Keskinen

Taulukko: Yhteenvetoa arviointivuoden aikana tarkastuslautakunnan kokouksissa kuulluista asiantuntijoista ja tarkastuslautakunnan tekemistä vierailuista

3. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

3.1 Vuoden 2022 tilinpäätös ja taloudellinen tilanne

Hämeenkyrön kunnan 2022 tilikauden tulos on ylijäämäinen 2,1 miljoonaa euroa. Keskeinen poikkeama talousarvioon oli tuloksen parantuminen. Alkuperäisessä talousarviossa tulos oli alijäämäinen 2,2 miljoonaa euroa, viimeisimmässä muutostalousarvioissa tulos oli 184 000 euroa alijäämäinen. Tulos siis parani lopulta 2 miljoonalla eurolla. Hyvän tuloksen keskeisinä syinä olivat verotulojen ja valtionosuuksien arvioitua parempi toteutuminen ja poistojen jääminen alle talousarviovarauksen.

Hämeenkyrön kunnan toimintakate oli 62,3 miljoonaa euroa. Toimintakatteen kasvu edellisestä vuodesta 2021 oli 3,9 % eli 2,3 miljoonaa euroa. Toimintakate on toimintatuottojen ja kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista. Toimintakulut kasvoivat 3,3 % eli 2,4 miljoonaa euroa.

Toteutuneet investointimenot olivat 3,1 miljoonaa euroa.

Verotilitys kasvoi edellisvuoteen verrattuna 7,4 % eli 3 miljoonaa euroa. Verotulot kasvoivat Hämeenkyrössä kokonaisuutena sekä kaikkien verolajien osalta. Verotulot

ylittivät talousarvion 1,3 miljoonalla eurolla. Veroprosentteihin ei tehty muutoksia vuodelle 2022.

Vuonna 2022 kunta sai valtionosuuksia yhteensä 26 miljoonaa. Valtionosuudet kasvoivat kunnassa edellisvuodesta 2021 yhteensä 2 miljoonaa euroa eli 8,7 %, ja ne ylittivät talousarvion 660 000 eurolla. Valtionosuudet olivat poikkeuksellisen korkeat, vuosien 2020 ja 2021 tapaan.

Lainamäärä vuoden 2022 lopussa oli 48 miljoonaa euroa eli 4 673 euroa per asukas. Vuonna 2021 lainaa oli 51 miljoonaa euroa eli 5 018 euroa per asukas. Vuonna 2022 konsernin lainamäärä oli 59 miljoonaa euroa eli 5 746 euroa per asukas. Vuonna 2021 konsernin lainamäärä oli 64 miljoonaa euroa eli 6 196 euroa per asukas.

Vuoden 2022 lopussa Hämeenkyrössä oli 10 260 asukasta tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan. Tämä on 75 asukasta vähemmän kuin vuotta aiemmin. Vuonna 2021 väkiluku väheni 9 asukkaalla. Ikärakenteen muutos noudattaa jo aiempina vuosina kunnan asukasrakenteessa todettua trendiä, vanhempien ikäluokkien osuuden kasvaessa ja nuorempien ikäluokkien osuuden vähentyessä.

HAVAINTO:

Tilinpäätöksen myönteinen tulos perustuu pääasiassa verotulojen ja valtionosuuksien odotettua parempaan kertymään.

Valtionosuuksien kehitys ei ole ennustettavissa, eivätkä ne todennäköisesti ole samalla tasolla tulevina vuosina.

3.2 Talousarvioprosessi

Vuoden 2022 talousarvio hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 1.11.2021. Alkuperäisessä talousarviossa toimintakate oli 61,8 miljoonaa euroa ja tilikauden tulos alijäämäisenä 2,2 miljoonaa euroa. Vuoden 2022 aikana alkuperäistä talousarviota korjattiin neljällä muutostalousarviolla. Tilinpäätöksen toteumaa verrataan vuoden viimeisen muutostalousarvion mukaiseen talousarvioon. Alkuperäisen talousarvion toimintakate 61,8 miljoonaa euroa kasvoi neljännessä muutostalousarviossa 62,4 miljoonaan euroon, tuloksen ollessa enää 184 000 euroa alijäämäinen.

3.3 Sopeuttamisohjelma

Kunnanvaltuusto päätti 27.9.2021 ryhtyä tekemään konsultin avustuksella talouden sopeuttamisohjelmaa. Konsultointi toteutettiin FCG Finnish Consulting Group Oy:lla. Kunnanvaltuusto hyväksyi talouden sopeuttamisohjelman helmikuun 21. päivänä 2022. Sopeuttamisohjelman alkuperäinen tavoiteluku on 618 000 euroa. Ensimmäinen sopeuttamisohjelmaa toteuttava muutostalousarvio hyväksyttiin huhtikuussa ja toinen kesäkuussa 2022. Sopeuttamisohjelman toteutuskausi jatkuu vuoteen 2024 asti.

HAVAINTO:

Sopeuttamisohjelman toteutuminen on esitelty vuoden 2022 tilinpäätöksessä. Alkuperäisen sopeuttamisohjelman 618 000 euron toteutumisprosentti oli 58,2 prosenttia eli 359 400 euroa.

SUOSITUS:

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että sopeuttamisohjelman toteutumista seurataan ja siitä raportoidaan valtuustolle puolivuositain. Hallitus seuraa toteutumista neljännesvuosiraporteissa samoin kuin palvelualueiden lautakunnat.

4. Kunnan toimintaa koskevat arvioinnit 2022

4.1 Hallintopalvelut

Vuoden 2022 aluevaalit

Vuonna 2022 pidettiin ensimmäistä kertaa aluevaalit. Hämeenkyrössä yleisinä äänestyspaikkoina toimivat vaalipäivänä 23.1.2022 Kosken Syke sekä Monitoimikeskus Silta. Aluevaaleissa valittujen hyvinvointialueiden valtuutettujen toimikausi alkoi 1.3.2022.

Äänestysaktiivisuuden taso vaihtelee valtakunnallisesti eri vaalien mukaan.

Aluevaaleissa äänestysaktiivisuus Hämeenkyrössä oli 47,3 %, kun se koko Pirkanmaan hyvinvointialueella oli 49,4 %. Koko Suomen äänestysaktiivisuus oli 47,5 %.

Hämeenkyrön äänestysaktiivisuus on viime vuosina ollut koko maan tasoa alhaisempi, ja sama trendi näkyi myös aluevaaleissa.

Joukkoliikenne

Korona-ajan aiheuttama matkustajien vähentyminen sekä Ukrainan sodan aiheuttama polttoainehintojen nousu ovat kurittaneet joukkoliikenteen liikennöitsijöitä, eivätkä joukkoliikenneyhteydet Hämeenkyröstä Tampereelle ole palautuneet enää koronaa edeltävälle tasolle. Joukkoliikenteen käyttöä ja vetovoimaa on pyritty kunnassa kasvattamaan muun muassa Hämeenkyrö-lipulla sekä erillisellä Hämeenkyrö-nuorisolipulla, joka otettiin käyttöön 1.11.2022. Joukkoliikenneyhteydet ovat kuitenkin edelleen puutteellisia etenkin ilta-aikaan, ja joukkoliikenteen käyttö on kunnassa edelleen verrattain kallista. Kunta on käynyt keskusteluja liikennöitsijän kanssa vuorojen lisäämisestä.

SUOSITUS:

Joukkoliikennettä tulee kunnassa kehittää niin, että linja-autolla kulkeminen on entistä houkuttelevampi vaihtoehto. Hämeenkyrössä erityisesti ilta-ajan liikenneyhteyksien parantaminen vaikuttaa positiivisesti kuntalaisten arkeen. Hämeenkyrölipun ja nuorisolipun voimassaoloaikoja tulee pidentää nykyisestä. On tärkeää, että lippuvaihtoehtoja kehitetään edelleen käyttäjien toiveet huomioiden.

Tarkastuslautakunta pitää erityisen positiivisena sitä, miten aktiivisesti ja ansiokkaasti nuorisovaltuusto ajoi nuorisolipun käyttöönottoa.



4.2 Perusturvapalvelut

Yleistä

Vuosi 2022 oli perusturvapalveluilla muutoksen aikaa. Hyvinvointialuemuutoksen myötä Hämeenkyrön perusturvapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy Pirkanmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023. Vuoden 2022 alussa keskeinen muutos oli työllisyyspalveluiden siirtyminen perusturvapalveluista elinympäristöpalveluihin.

Vuonna 2022 hyvinvointialueuudistuksen valmistautumistyötä tehtiin perusturvapalveluissa jatkuvissa poikkeusoloissa, ja keskeisimmät haasteet aiheuttivat korona ja muut sairaudet, työtaistelut sekä Ukrainan tilanne. Ukrainan tilanteen ja siitä johtuvan, mahdollisen sähkön saatavuuden heikkenemisen vuoksi perusturvapalveluissa jouduttiin tekemään valmius- ja varautumissuunnitelmia poikkeusaikojen varalle. Koronatestausta jatkettiin ja koronarokotuksia annettiin kansallisten kriteerien ja ohjeiden mukaisesti myös vuonna 2022.

Perusturvapalvelut valmistelivat ja toimittivat Pirkanmaan hyvinvointialueelle lakisääteisiin tietopyyntöihin liittyvät tiedot sopimuksista, tiloista ja muista talouden vastuista. Siirtyvän perusturvapalvelutoiminnan talousarvotiedot toimitettiin vuoden 2022 aikana hyvinvointialueelle, hyvinvointialueen talousarvion 2020 valmistelutyön pohjaksi. Perusturvapalvelut olivat mukana maakunnallisissa PirSOTE, PirKATE ja PirKOTI-hankkeissa, joissa kehitettiin toimintakäytäntöjä hyvinvointialueen näkökulmasta. Perusturvapalvelujen hyvinvointialueelle siirtymisestä informoitiin vuoden aikana pääosin kunnan nettisivuilla. Myös kunnan vanhus- ja vammaisneuvostoa informoitiin muutokseen liittyvistä asioista läpi valmisteluprosessin. Loppuvuodesta 2022 järjestettiin Monitoimikeskus Sillassa myös kaikille avoimia, muutosta koskevia infotilaisuuksia.

HAVAINTO:

Perusturvan työntekijät saivat tukea hyvinvointialueuudistukseen myös Pirhalta. Pirkanmaan hyvinvointialue järjesti henkilöstölle infotilaisuuksia ja tiedotti henkilöstöä uudistuksesta.

SUOSITUS:

Hyvinvointialueen järjestäytyminen oli vuoden 2022 lopulla vielä keskeneräistä ja muutosvaiheessa, rajapinnat ja yhteistyö kuntien kanssa ei ollut vielä ehtinyt kunnolla käytännön tasolla muodostumaan. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että asianomaiset viranomaistahot osallistuvat aktiivisesti rajapintojen kehittämistyöhön.

Terveyspalvelut

Hämeenkyrön terveyspalveluissa ei ollut vuoden 2022 aikana poikkeuksellisia jonoja. Alkuvuoden 2022 koronarajoitukset aiheuttivat terveyspalveluissa poikkeusjärjestelyjä, kun koronakaranteenin myötä työntekijän oli pakko olla viisi päivää pois töistä. Samaan aikaan työjärjestelyihin aiheutui painetta hoitajien työtaistelusta ja lakosta johtuen. Terveyspalveluiden käyttö oli vilkasta läpi vuoden. Tästä huolimatta paikallinen väestö asioi myös muiden kuntien kiireellisen terveydenhuollon palveluissa, mikä näkyi kotikuntakorvauskustannusten kasvuna. Kiirevastaanotot ja akuuttiosastot olivat vuoden aikana melko kuormittuneita.

Lastensuojelu

Lastensuojelussa ei tapahtunut vuoden 2022 aikana merkittäviä muutoksia verrattuna vuodentakaiseen. Lastensuojeluilmoitusten ja kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä pysyi suunnilleen samana. Hämeenkyrössä on edelleen lastensuojelutarvetta, mutta tilanne on pysynyt normaalina eikä ole mennyt huonompaan suuntaan. Myös kustannusten osalta tilanne on pysynyt hyvänä. Lasten ja nuorten psyykinen oireilu korostui perheiden tuen tarpeessa vuoden aikana. Tähän pyrittiin vastaamaan muun muassa yläasteikäisten piirissä toimivan matalan kynnyksen 'Elämä edessä' -pilotin avulla. Nuorten parissa työskentelevää henkilöstöä on myös koulutettu IPC-menetelmäosaajiksi (interpersonaalinen ohjanta, nuorten masennuksen interventio). Perheille on tarjottu matalan kynnyksen perheohjausta kahden psykiatrisen sairaanhoitajan voimin, joista toinen on käyttänyt työpanostaan myös aikuisten

puolella. Koulu- ja opiskelopsykologeista on ollut pulaa – tätä pulaa on pystytty paikkaamaan psykiatrisilla sairaanhoitajilla.

Lasten ja perheiden palveluiden toteuttamista jatkossa on suunniteltu Pirkanmaan hyvinvointialueella. Toiminnot jatkavat kunnassa, vaikka toimijat (mm. kuraattorit, psykologit, terveydenhoitajat) siirtyvät Pirkan alaisuuteen. Vuoden aikana perusturvan ja hyvinvointialueen kesken on vallinnut yhteinen tahtotila siitä, että lasten, nuorten ja perheiden palvelut halutaan säilyttää samana, eikä niistä haluta karsia.

SUOSITUS:

Lautakunta pitää erityisen tärkeänä lasten ja nuorten kokemasta huolesta, epävarmuudesta ja pahoinvoinnista aiheutuvien ongelmien ennaltaehkäisyä ja hoitoa. Erityisen tärkeää on se, että Pirkanmaan hyvinvointialue jatkaa jatkossa tätä työtä lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseksi. Vahva tahtotila tähän on tärkeää kautta linjan, aina johtajista työntekijöihin.

Kotihoito, omaishoito ja muut hoito- ja hoivapalvelut

Ikääntyneiden palveluihin ei Hämeenkyrössä ole ollut vuonna 2022 suuria jonoja, ja tilanne on pysynyt hyvänä. Omaishoidon tukihakemuksiin on saatu päätös enintään kuukaudessa, ja omaishoitoperheet ovat olleet tyytyväisiä palveluihin.

Hämeenkyrössä tukien maksuluokat ovat melko pieniä, ja omaishoidon perheitä on pyritty tukemaan myös muilla palveluilla. Pelkkä rahallinen tuki ei aina välttämättä riitä. Hyvinvointialuemuutoksen myötä prosessit tulevat muuttumaan – toiveena on kuitenkin ollut, että kuntalaiset saavat myös jatkossa nopeaa hoitoa.

Ikäihmisten tehostetun palveluasumisen tarve on pysynyt kunnassa tasaisena – kunnan omat tehostetun palveluasumisen yksiköt ovat olleet pääasiassa täynnä. Resurssit palveluiden tuottamiseen ovat olleet riittävät ja vanhuspalvelulain edellyttämä henkilöstömitoitus on toteutunut. Asumispalveluissa koronan vaikutus näkyi keskeisesti vasta tänä vuonna, ja henkilöstöltä on vaadittu joustoa, että työt on saatu hoidettua. Koronan lisäksi influenssaa ja pitkittynyttä flunssaa esiintyi normaalia

enemmän, mikä aiheutti rasitetta asumispalveluihin. Kotihoidossa koronasta ja muista tautiaalloista selvittiin hyvin, pitkälti vahvan sijaistilanteen ansiosta.

SUOSITUS:

Hyvinvointialueen aloittaessa on kunnan hyvinvointipalvelujen otettava aktiivinen toimintaote välimallin asumisen kehittämiseen eläköityvien kuntalaisten kohdalla. Monet ikääntyvät kansalaiset eivät tarvitse vielä hyvinvointialueen palveluja, mutta kunnan hyvinvointipalvelut voisivat olla mukana välimallin asumisen kehittäjänä ja toimia rajapinnassa hyvinvointialueen kanssa.

Ehkäisevä päihdetyö

Huumeiden käyttö on Hämeenkyrössä hieman kasvanut, samalla kun alkoholin käyttö on vähentynyt. Nuoret aikuiset esiintyvät huumetilastoissa prosentuaalisesti suuremmissa määrin. Pirkanmaan tasolla Hämeenkyrö on kuolleisuustilastoissa melko korkealla, mitä saattaa selittää muun muassa Hämeenkyrön sijainti läpikulkupaikkana, jossa on paljon vapaita ja halpoja vuokra-asuntoja, joihin myös päihteidenkäyttäjät saattavat muualta ajautua. Korvaushoidon tarve ei ole kunnassa kasvanut, ja päihdetyön palvelujen piiriin on päässyt nopeasti.

Kannabiksen käyttö on kunnassa yleistä ja se tuntuu olevan erityisesti nuorten keskuudessa hyväksyttyä – siitä jää myös kiinni todella harvoin. Myös sähkö tupakoinnin esiintyminen on kunnassa lisääntynyt voimakkaasti. Havainnot ovat vastaavia myös valtakunnallisella tasolla.

SUOSITUS:

Hämeenkyrössä viranomaisten tulee tehdä aktiivisempaa työtä päihteiden käytön ehkäisemiseksi.

4.3 Sivistyspalvelut

Esiopetuksen siirto varhaiskasvatukseen

Keskeinen muutos sivistyspalveluissa, varhaiskasvatuksen vastualueella oli 6.6.2022 toteutunut esiopetuksen ja sitä täydentävän toiminnan siirto varhaiskasvatukseen.

Muutos oli osa kunnan talouden tasapainottamisohjelmaa. Muutosta varten

henkilöstöä perehdytettiin ja koulutettiin esiopetuksen ohjaaviin asiakirjoihin sekä valmisteltiin uudet esiopetuksen vuosisuunnitelmat. Muutokseen kuului myös uuden oppilashuollon suunnitelman tekeminen sekä lapsen esiopetusta (ja varhaiskasvatusta) koskevan suunnitelman käyttöönotto jokaiselle esiopetusikäiselle lapselle.

Siirron valmistelutyö oli runsasta. Muutoksen näkyvyys lasten tilanteessa oli vähäinen, sillä toiminta jatkui fyysisesti samoissa paikoissa. Muutoksen alussa esiopetuksen kuljetusten järjestämisen kanssa esiintyi hieman ongelmia, jotka johtuivat pitkälti tiedonsiirtovaikeuksista – esiopetusikäisten lasten huoltajia ei pystytty siirtovaiheessa tiedottamaan tarpeeksi hyvin kuljetusasioista. Alun vaikeuksien jälkeen ongelmat ratkesivat ja tilanne normalisoitui. Siirron myötä ei perustettu uusia vakansseja. Esiopettajavakanssit siirtyivät muutoksen myötä varhaiskasvatuksen puolelle, mutta siirtyneistä opettajista vain yksi jäi kunnalle töihin. Varhaiskasvatuksen vakituisiin tehtäviin on ollut paljon hakijoita ja kaikki paikat on täytetty – määräaikaisten paikkojen täyttämässä on ollut haasteita.



Kuva: Maalaus, jonka Kyröskosken koulun oppilaat maalasivat Hämeenkyrönväylän valtaus - tapahtumaa varten syksyllä 2022.

F.E. Sillanpään lukio

Hämeenkyrön lukio, F.E. Sillanpään lukio toimii samassa rakennuksessa yhteiskoulun kanssa. Yleissivistävän tehtävän toteuttamisen lisäksi lukio painottaa tarjoamissaan opinnoissa äidinkieltä, kirjallisuutta ja vieraita kieliä. Lukion opiskelijamäärät ovat olleet laskussa jo useamman vuoden. Opiskelijamäärä oli lukuvuonna 2020-2021 142 oppilasta ja lukuvuonna 2021-2022 128 oppilasta. Lukuvuonna 2022-2023 oppilaita oli 125. Vuonna 2022 aloittaneista 34 oppilaasta suurin osa (23) oli kotoisin Hämeenkyröstä.

HAVAINTO:

Lukion opiskelijamäärät eivät vähentyneet yhtä voimakkaasti vuonna 2022 kuin vuotta aiemmin. Määrän väheneminen on silti huolenaihe, ja lukion vetovoimatekijöihin tulee edelleen kiinnittää yhä suurempaa huomiota.

Yläasteen oppilaita tulee kannustaa hakemaan oman kunnan lukioon, ja lukiota tulee markkinoida enemmän.

Liikuntapalvelut

Vuoden aikana toteutettiin Kyröskosken rakennus- ja perusparannushankkeen toinen vaihe, johon kuului tenniskenttien pintojen ja ympärillä olevan aidan uusimisen lisäksi uuden pumptrack-radan rakentaminen. Hankkeeseen saatiin aluehallintovirastolta 37 000 euron (30 %) avustus. Muita projekteja vuoden aikana oli muun muassa uusien ulkokuntosalilaitteiden hankinta Kyröskosken perhepuistoon sekä Poussanharjun pururadan uuden pinnoituksen asennus ja ojien perkaus. Liikuntatilojen varausjärjestelmä sekä kuntosalin korttimyynti siirrettiin Enkora-sovelluksella tehtäväksi. Liikunnanohjausta jatkettiin ja sitä suunnattiin erityisesti työikäisille, ikääntyville ja erityisryhmille.

HAVAINTO:

Liikuntapalveluissa on tehty vuoden aikana hyvää työtä kuntalaisten liikuntamahdollisuuksien varmistamiseksi ja liikunta-aktiivisuuden kasvattamiseksi.

Nuorisopalvelut

HAVAINTO:

Nuorisopalvelut järjestivät aktiivisesti toimintaa eri puolilla kuntaa. Tämä toiminta auttoi osaltaan palautumaan koronavuosien eristyneisyydestä. Nuorisovaltuuston aktiivisuus on kiitettävää ja on erittäin tarpeellista, että sitä tuetaan ja avustetaan koulujen ja nuorisopalvelujen työntekijöiden toimesta.

Kirjastopalvelut

Kirjasto on kunnan lakisääteinen palvelu. Sopeuttamisohjelman seurauksena kirjaston toimintaedellytyksiä supistettiin radikaalisti. Kirjahankintamäärärahoja leikkaus, kirjastoautotoiminnan lopettaminen ja yhden henkilön työpanoksen siirto koulutuspalveluihin tehtiin niin, ettei minkäänlaista päätöksen vaikutusten arviointia suoritettu.

Kirjastotoimenjohtaja siirtyi huhtikuussa sivistyspalvelujen taloushallintoon ja tehtävää hoidettiin määräaikaisilla henkilöillä. Tämä aiheutti sen, että loppuvuonna ajauduttiin sellaiseen tilanteeseen henkilöstön osalta, että vuodenvaihteessa kirjaston aukioloja jouduttiin rajoittamaan huomattavasti työntekijäpulan vuoksi.

HAVAINTO:

Tarkastuslautakunta pitää valitettavana, että Mahnalan, Heinijärven ja Kyröskosken koulujen oppilaiden sekä Sasin ja Heinijärven varhaiskasvatusyksiköiden kirjastopalvelut huononivat merkittävästi, kun kirjastoautopalvelut loppuivat. Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan kirjoja viedään satunnaisesti kouluille ja päiväkodin henkilökunta hakee kirjat pääkirjastosta.



Kuva: Monitoimikeskus Silta, jossa toimii Kirkonkylän koulu, päiväkoti sekä kunnan pääkirjasto.

4.4 Elinympäristöpalvelut

Raportointi

Puhtauspalveluiden osavastuualueen tehtävänä on tuottaa puhtauspalvelut kunnan kiinteistöissä pois lukien perusturvan ja monitoimikeskus Sillan tilat.

Osavastuualueella hyödynnetään myös ostopalvelua. Yhteistyökumppanina toimii Coor Service Management Oy. Coor suorittaa Sillassa puhtaanapidon laatukierroksia, joilla on mukana myös kunnan edustaja. Vuosittain järjestetään myös 2-4 kertaa käyttäjäpalavereja, joissa käsitellään siivoukseen liittyviä asioita. Palavereista sekä laatukierroksista tehdään muistiot. Vuonna 2022 käyttäjäpalavereja järjestettiin 4.

HAVAINTO:

Elinympäristöpalveluiden tulee kiinnittää huomiota raportointiin. Sekä oman toiminnan että ostetun palvelun seurannassa ja seurantaraporteissa on ilmennyt puutteita. Esimerkiksi Sillan laatukierrosten muistioista ei selviä, oliko kierroksilla mukana käyttäjien eli tiloissa toimivien yksikköjen edustajia. Muistiosta puuttui myös allekirjoitus ja tieto kuka muistion laati.

SUOSITUS:

Laatukierrosten muistioista tulee selvittää, kuka ne on tehnyt, kuka ollut mukana ja missä asemassa sekä onko aiemmille havaituille epäkohdille tehty mitään. On tärkeää, että raportointia yhtenäistettäisiin niin, että eri vastuualueiden raporteissa mainittaisiin mitä raportointi koskee, kuka tekee, kuka valvoo, kuka kirjoittaa raportin ja allekirjoittaa sen sekä allekirjoittajan asema organisaatiossa. On tärkeää, että raportit toimitetaan palvelualueen luottamusmiesorganisaation tietoon.

Elinkeinopalvelut

Vuoden 2022 alusta elinympäristöpalveluiden alaisuuteen muodostettiin uutena vastuualueena elinkeinopalvelut, johon kuuluvat yrityspalvelut ja työllisyyspalvelut. Elinkeinopalveluiden toimintaa tukee paikallinen elinkeinopoliittinen työryhmä ELPO, mikä koostuu oppilaitos- ja yritysedustajista.

Työllisyyspalveluissa elettiin vuonna 2022 työllisyyden kuntakokeilun toista vuotta. Kuntakokeilun asiakkaita oli vuoden lopussa 388 ja kaikkien työttömien osuus työvoimasta oli 8,1 %. Keskeinen muutos oli POMA:n eli pohjoismaisen työvoimapalvelumallin voimaantulo 1.5.2022, joka muutti työllisyyspalveluiden asiakaspalvelumallia. Uudessa mallissa työnhakija hakee omatoimisesti töitä, samalla kun hänen työnhakuaan tuetaan ja seurataan tiiviisti. Lisäksi 1.8.2021 voimaan tulleen oppivelvollisuuslain vaikutukset näkyivät tänä vuonna selkeämmin, ja työllisyyspalvelut tekivät tiivistä yhteistyötä oppilaitosten kanssa. Työllisyyspalveluissa valmistauduttiin hyvinvointialueuudistukseen, jonka myötä palveluohjauksen ja valmennuspalveluiden järjestämisvastuu siirtyi Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Samalla valmistauduttiin vuoden 2025 alusta voimaan tulevaan TE24-uudistukseen, jonka myötä TE-palvelut siirtyvät kuntien vastuulle.

Kunnan graafinen ilme uudistuu vuodenvaihteessa 2023. Uudistusta on valmisteltu vuoden 2022 aikana. Materiaalit graafisen ohjeistuksen muutokseen on tehnyt kuvataiteilija Mira Piitulainen. Graafisen ohjeen suunnittelua on ohjannut kunnan elinkeinopalvelujen johdolla toimiva markkinointiryhmä. Uudistuksen tarkoituksena on yhtenäistää kunnan visuaalinen ilme selkeäksi ja yhdenmukaiseksi kokonaisuudeksi.

SUOSITUS:

Hämeenkyrönväylän valmistuminen ja avajaiset vuoden 2022 lopulla oli merkittävä tapahtuma. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että elinkeinopalvelut panostavat väylän vaikutusalueen markkinointiin, erityisesti Hanhijärven teollisuusalueen tunnetuksi tekemiseen.

Markkinoinnissa tulee korostaa sitä, että Hämeenkyrö on lähellä Tamperetta ja hyvien kulkuyhteyksien päässä.



Kuva: Havainnekuva suunnitelmista Hanhijärven teollisuusalueeksi

Investoinnit

HAVAINTO:

Investoinneista toteutui nettona vain 2 862 132 € eli 66,8%. Tästä summasta oli 67 034 € sellaisia hankkeita, joita ei ollut investointisuunnitelmassa vaan ne otettiin ns. sivusta. Yhteiskoulun tuhoutuneen purunpoistolaitteen hankintaa ei kesän aikana tehty, vaikka tiedettiin että syyslukukauden opetussuunnitelmaa puukäsitöiden osalta jouduttiin huomattavasti heikentämään.

SUOSITUS:

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että elinympäristöpalvelut huolehtivat siitä, että palvelualueiden toimintaympäristöt korjataan viivytyksettä sellaiseen kuntoon, että lakisääteinen toiminta pystytään toteuttamaan.

4.5 Koronapandemian ja Ukrainan tilanteen aiheuttamat

toimenpiteet

Koronavirus vaikutti edelleen kunnan toimintaan vuonna 2022, ei kuitenkaan enää yhtä paljon kuin aiempina kahtena vuonna. Koronaan liittyviä menoja oli elokuuhun 2022 kunnassa kirjattu noin 245 000 euroa. Valtion korona-avustus oli suuri – laskennallisesta avustuksesta saatiin kuntaan yhteensä 700 000 euroa. Työllisyys toipui vuoden aikana koronakriisistä, ja työllisyyden kasvu jatkui.

Ukrainan sodan myötä kunnassa alettiin valmistautua sähköpulaan. Kunta lähti mukaan Astetta alemmas -energiansäästökampanjaan ja alensi lämpötilaa omistamissaan kiinteistöissä. Kuntalaisille annettiin ohjeistusta energian säästämiseen liittyen ja kunnan verkkosivuille tehtiin omat, varautumista ja energiapulaa käsittelevät sivut. Sähköpula ei konkretisoitunut loppuvuonna 2022, eikä pakollisia sähkökatkoja kunnassa tarvinnut suorittaa.

4.6 Henkilöstö

Kunnan palveluksessa oli palvelussuhteessa 31.12.2022 yhteensä 740 henkilöä. Heistä vakituisia viran- ja toimenhaltijoita sekä tuntipalkkaisia työntekijöitä oli 578. Viranhaltijoita oli yhteensä 150 ja työsopimussuhteisia 427 henkilöä. Kunnan

vakituisen henkilökunnan keski-ikä oli 49,0 vuotta. Naisten keski-ikä oli 48 vuotta ja miesten 50 vuotta. Vakituudesta henkilöstöstä 86,5 % on naisia.

Kansalaisopistotoiminta siirtyi Saskylle liikkeenluovutuksella 1.8.2022. Samalla Saskyyn siirtyi neljä henkilöä. Siirron yhteydessä käytiin yhteistoimintaneuvottelut.

Sairauspoissaolot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna yhteensä 2 354 kalenteripäivällä. Vuonna 2022 sairauspoissaoloja oli kunnan koko henkilökunnalla yhteensä 14 542 kalenteripäivää, kun vuonna 2021 päiviä oli 12 188. Vaikka sairauspoissaolopäivien määrä kasvoi runsaasti, oli noin 40 % henkilöstöstä vain vähän (1-3 päivää) tai ei ollenkaan sairauspoissaoloja. Vuonna 2022 sairauslomapäivien määrä työntekijää kohden oli 15,3 kun vuonna 2021 se oli 16,6. Palvelualuekohtaisesti sairauspoissaolojen määrä kasvoi erityisesti perusturvapalveluissa – hienoista kasvua oli myös muilla palvelualueilla.

Keskeisinä syinä sairauspoissaolojen kasvulle olivat koronavirus, muut hengitystiesairaudet ja kausittaiset sairastamiset. Muita keskeisiä, henkilöstön hyvinvointia rasittavia tekijöitä olivat mielenterveyden sairaudet ja tuki- ja liikuntaelinsairaudet. Ukrainan sotaa ja epävakasta maailmantilannetta ei voi sulkea pois yhtenä henkistä pahoinvointia ja stressiä lisänneenä tekijänä.

Kunnassa toteutettiin henkilöstökysely marraskuussa 2022. Kysely suunnattiin ainoastaan hyvinvointialueuudistuksen jälkeen kuntaan töihin jäävälle henkilöstölle, ja kysely lähti noin 400 henkilölle. Vastauksia kyselyyn tuli 189, ja vastausprosentti oli 46 %.

Kunnan palkanlaskenta siirtyi vuoden 2022 alussa Sarastia Oy:lle. Muutoksen alussa palkoissa esiintyi pieniä virheitä, mutta alun jälkeen virheitä ei ole enää näkynyt. Muutos sujui hyvin ja kokemukset Sarastiasta ovat olleet pääosin positiivisia. Esihenkilöille muutos on tuonut lisää työtä, sillä palkkatiedot lähtevät kunnasta Sarastialle mahdollisimman tarkkoina, ja esihenkilöt saattavat usein joutua itse korjaamaan niitä ennen lähettämistä.

Kunnan työsuojelun käytännön toteutus tapahtuu työsuojeluryhmässä. Ryhmä koostuu työsuojelupäälliköstä ja kolmesta työsuojeluvaltuutetusta.

HAVAINTO:

- Henkilöstön työhyvinvointiin ja työsuojeluun tulee panostaa entistä enemmän.
- Henkilöstön työssäjaksamisen kanssa on ollut ongelmia. On tärkeää, että työskentelyolosuhteet luodaan sellaisiksi, että Hämeenkyrön kunta on houkutteleva työnantaja tulevaisuudessakin.
- Lähivuosina kilpailu osaavasta työvoimasta kasvaa ja hyvä maine työnantajana on rekrytointitilanteessa ensiarvoisen tärkeää.

SUOSITUS:

Kunnassa tulee hyödyntää enemmän työnohjausta. Työnohjausta on ollut kunnassa mahdollista saada etenkin esihenkilötehtävissä, mutta se on ollut silti kunnassa melko vähäistä. Työnohjaus toisi ratkaisuja moniin haasteisiin. Sen avulla pystytään ratkaisemaan työympäristöissä esiin nousevia konflikteja sekä vähentämään henkilöstön vaihtuvuutta. Työnohjaajina tulee käyttää ulkopuolelta tulevia ammattilaisia. Työnohjauksen tulee olla entistä selvemmin osa valikoimaa, jolla työolosuhteita kehitetään.

4.7 Sisäinen tarkastus, valvonta ja riskienhallinta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on hyväksytty kunnanhallituksessa 22.11.2021. Uusi riskienhallintaohjelma Granite otettiin kunnassa koekäyttöön huhtikuussa 2022. Ohjelmassa on kokonaisvaltaisen riskienhallinnan, sisäisen tarkastuksen, turvallisuushavaintojen, työn riskien ja väärinkäytösilmoitusten osuudet. Ohjelma otettiin koko kunnan käyttöön syksyllä 2022, ja henkilöstölle järjestettiin ohjelman käyttöä varten useita koulutuksia. Käytännössä vuosi 2022 oli kuitenkin Graniten suhteen vielä harjoitteluvuosi, ja vuoden 2023 alusta alkaen ohjelma tulee käyttöön ainoana riskienarvioinnin ja sisäisen tarkastuksen raportointikanavana. Graniten avulla tulostettiin kunnan riskienhallinnan sekä sisäisen tarkastuksen raportti. Vuoden 2022 sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan raportti vietiin kunnanhallitukselle tiedoksi helmikuussa 2022. Raportointi lautakunnalle ja hallitukselle tehdään jatkossa puolivuositain.

Raporteissa on esitelty sisäisessä tarkastuksessa ja riskienhallinnassa esiintyneitä puutteita, joita oli useita. Sisäisen tarkastuksen osalta puutteet liittyivät siihen, että tarkastuksia ei tehty, niiden taso oli vaihtelevaa tai tarkastukset olivat vielä kesken raportin tekovaiheessa. Riskienhallinnan osalta puutteet olivat samankaltaisia – kaikki eivät tehneet arviointeja, ne olivat kesken ja taso oli hyvin vaihtelevaa. Riskiarvioita tehtiin myös toisistaan poikkeavalla skaalalla, eikä riskien hallintakeinoja oltu useissa arvioissa esitetty.

HAVAINTO:

Granite-ohjelman käyttö on kunnassa vielä alkukuopissaan, eivätkä raportit ole vielä vertailtavissa keskenään.

Riskienhallinnan ja sisäisen tarkastuksen raporteista esille nousseet puutteet pitää ottaa tarkasti huomioon palvelualueiden toiminnassa. Esimiehiä tulee kouluttaa riskienhallintaohjelman käyttöön, jotta saadaan vertailukelpoista tietoa.

4.8 Hinku-toiminta

Hämeenkyrön kunta on valtuuston päätöksellä 13.3.2017 § 12 liittynyt Hinku-foorumiin, eli kunta on asettanut päästövähennystavoitteekseen 80 % vuoden 2007 tasolta vuoteen 2030 mennessä. Hinku-työryhmän jäseniä osallistui vuoden 2022 aikana useaan ilmastoaiheiseen webinaariin tai teematilaisuuteen. Työryhmän tekemän raportin mukaan Hämeenkyrössä Hinku-laskennan mukaiset kokonaispäästöt ovat laskeneet 22 % vuodesta 2007 vuoteen 2020 (kaikissa Hinku-kunnissa 35 %), päästöt per asukas ovat laskeneet 23 % vuodesta 2007 vuoteen 2020 (kaikissa Hinku-kunnissa 37 %) ja kaikki päästöt-laskennan mukaiset kokonaispäästöt vähenivät vuodesta 2007 vuoteen 2022 47 %.

4.9 Hyvinvoinnin toteutuminen

Valtuusto hyväksyi vuonna 2021 laajan hyvinvointisuunnitelman 2021-2025, jota on vuonna 2022 toimeenpantu. Hyvinvointisuunnitelma on painopisteinen johdettu Pirkanmaan alueellisesta hyvinvointikertomuksesta. Talousarvion lisäksi hyvinvointisuunnitelman tavoitteita viedään toimeenpanoon palvelualueiden omissa

toimintaa ohjaavissa suunnitelmissa. Kunnassa toimii hallituksen valitsema hyvinvointiryhmä, joka kokoontui vuonna 2022 neljä kertaa.

Kunnassa perustettiin vuoden lopulla uusi hyvinvointikoordinaattorin tehtävä. Hyvinvointikoordinaattorin tehtäviin kuuluu muun muassa lakisääteinen kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö, yhdistysyhteistyö, ehkäisevä päihdetyö, vanhus- ja vammaisneuvostoasiat sekä laaja-alainen yhteistyö hyvinvointialueeseen sekä muihin sidosryhmiin.

HAVAINTO:

Hyvinvoinnin vuosiraportista on huolestuttavaa huomata, miten mielenterveyden ja päihteiden osalta Hämeenkyrön tilanne on Pirkanmaan keskiarvoa huonompi. Erityisesti nuorten päihteiden käyttö on Hämeenkyrössä selvästi Pirkanmaan keskiarvon yläpuolella. Samalla kun päihde- ja mielenterveyshaitat ovat kunnassa lisääntyneet, on liikunta vähentynyt.

Hämeenkyrön hyvinvoinnin edistämiseen asukasta kohti käyttämä summa on Pirkanmaan viidenneksi alhaisin. Myös valtakunnallisesti vertaillen Hämeenkyrön taloudellinen panostus on pienehkö.

5. Kuntakonsernin toiminta ja talous

Kuntalain 14 § mukaan valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Kuntalain 47 § mukaan konserniohje on kuntien omistajaohjauksen keskeinen väline ja sitä sovelletaan kunnan tytäryhteisöjen sekä soveltuvin osin osakkuusyhteisöjen omistajaohjaukseen. Kunnan tytäryhteisöjen hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Hämeenkyrön kunnan konserniohje on hyväksytty valtuustossa 1.10.2018. Konsernijohtoon kuuluvat hallintosäännön mukaan kunnanhallitus, kunnanjohtaja ja talous- ja hallintojohtaja.

Kuntakonserni 2022 muodostui seuraavista tytäryhteisöistä ja osakkuusyhteisöistä:

Tytäryhteisöt

- Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy (100 %)

- Hämeenkyrön Jäähalli Oy (100 %)
- Hämeenkyrön Vanhustentalosäitiö (100 %)
- Hämeenkyrön Vesi Oy (50 %)
- Kiinteistö Oy Hämeenkyrön Jokimetsä (65,49 %)
- Kiinteistö Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo Oy (100 %)
- Hämeenkyrön Yrityspalvelut Oy (100 %)

Kuntayhtymät

- Pirkanmaan sairaanhoitopiiri (2,34 %)
- Pirkanmaan liitto (1,95 %)
- Sastamalan koulutuskuntayhtymä (8,80 %)

Yrityspalveluyhtiö siirrettiin kunnan omaksi toiminnaksi vuoden 2022 alusta. Yhtiön lopettamistoimia tehtiin läpi vuoden, mutta toimintaa ei saatu vielä lopetetuksi vuoden aikana. Saskylle kunta maksoi 1 milj. euroa pääomaosuutta, ja maksu tehtiin kahdessa erässä vuosina 2021 ja 2022. Kunta jatkoi vanhustentalosäitiön lopettamismahdollisuuden selvittelyä. Hämeenkyrön Jäähalli Oy:n tilanne on heikentynyt osaltaan korona-ajan sulkujen ja energian hinnannousun myötä, ja kunta joutuu todennäköisesti lisäämään panostustaan yhtiöön tulevaisuudessa.

SUOSITUS:

Tarkastuslautakunta katsoo, että kunnan vuokrataloyhtiöiden tilannetta tulee arvioida uudelleen. Vuokra-asuntoyhtiöiden yhdistämistä tulee selvittää.

6. Arvio strategiaa toteuttavien toimenpiteiden toteutumisesta ja vaikuttavuudesta

Valtuusto on hyväksynyt kuntastrategian Menestyvä Hämeenkyrö 2030 16.4.2018. Kuntastrategia pitää sisällään kolme avaintavoitetta; hyvinvoiva hämeenkyröläinen, ohittamaton Hämeenkyrö ja Pirkanmaan vihreä helmi. Strategiaa toteuttavat toimenpiteet ja mittarit esitetään talousarvioissa ja niiden seuranta tehdään

tilinpäätöksiensä yhteydessä. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida ja raportoida valtuustolle, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet Hämeenkyrön kunnassa ja kuntakonsernissa.

Valtuusto on asettanut vuoden 2022 talousarviossa 34 strategiaa toteuttavaa tavoitetta. Muutostalousarviossa 2/2022 on tehty muutoksia hallintopalvelujen tavoitteisiin, jolloin lopullinen määrä tavoitteita on 33. Tavoitteet ja niiden toteutuminen on kirjattu liitteeseen 1.

HAVAINTO:

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan valtuuston asettamista strategiaa toteuttavaista toiminnallisista vuositavoitteista vuoden 2022 aikana.

- 16 on toteutunut selvästi (vihreä)
- 10 on keskeneräinen / toteutunut osittain (keltainen)
- 7 on toteutunut hieman tai ei lainkaan (punainen)
- 0 toteutumista ei voitu arvioida (harmaa)



7. Vuoden 2021 arviointikertomuksessa esitettyjen kehittämisehdotusten jälkiseuranta

Tarkastuslautakunta esitti vuoden 2021 arviointikertomuksessa havaintoja ja suosituksia. Alla on esitetty arviointikertomuksessa esitetyt keskeisimmät tavoitteet ja mihin suositusten mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty.

Puheenjohtajan katsauksessa esille tuodut asiat

1. Päätösten informatiivisuuden lisääminen sekä hallintosäännön noudattaminen

Toimenpiteet: Sivistyslautakunnan vastaus: Pykäläteksteissä pyritään esittämään oleellinen päätöksen tausta- ja perustelutieto tiiviissä muodossa. Päätöksentekijät saavat lisätietoa kokouksessa suullisesti ja pykälään mahdollisesti liitetyssä oheismateriaalissa. Tämä tieto ei kuitenkaan ole päätöksiä lukevien kuntalaisten saavutettavissa. Myynti- ja hankintapäätöksiin sekä hallintopäätöksiin liittyvä ohjeistus otetaan jatkossa entistä tarkemmin huomioon.

Hallituksen vastaus: Päätösten informatiivisuuden ja kieliasun selkeyden lisäämiseen kiinnitetään huomiota. Päätöksiin liittyy usein taustamateriaali oheismateriaalin muodossa, eli kaikki luottamushenkilöiden käytössä oleva materiaali ei ole netin esityslistalla nähtävissä.

Tarkastuslautakunta suosittelee aloitteiden nopeampaa ja perusteellisempaa valmistelua sekä käsittelyä palvelualueesta riippumatta

Toimenpiteet: Keskeneräiset valtuustoaloitevastaukset käydään läpi johtoryhmässä säännöllisesti ja aloitteiden valmistelusta päätöksentekoon muistutetaan. Jotkut aloitteista ovat sellaisia, että niiden valmistelu vie aikaa. Tänä syksynä otettiin muutaman aloitteen osalta käytäntö, että todettiin aloitteen asiaan otettavan kantaa talousarvion yhteydessä ja aloite saatiin käsiteltyä loppuun. Lopullinen ratkaisu asiaan

tapahtuu talousarviosta päättämisen yhteydessä. Tämä menettely sopii talousarviomäärärahaa vaativiin aloitteisiin ja nopeuttaa niiden käsittelyä.

HAVAINTO:

Kun valtuusto tekee päätöksen asiaan myöhemmin palaamisesta, on se myös tuotava myöhemmin takaisin valtuustoon. Palvelualueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että valtuuston päätöksistä johtuvista toimenpiteistä raportoidaan valtuustolle.

Vaikutusten ennakoarviointien tekeminen

Pöytäkirjojen perusteella vaikutusten ennakoarviointeja ei ole tehty systemaattisesti päätösesitysten tueksi. Tarkastuslautakunta muistuttaa, että kunnanhallituksen hyväksymää ohjetta pitää noudattaa kaikilla palvelualueilla.

Toimenpiteet: Sivistyslautakunnan vastaus: Vaikutusten ennakoarviointi on tehty mm. Kansalaisopiston järjestämisuutoksen yhteydessä. Tarkastuslautakunnan suositus otetaan huomioon.

Hallituksen vastaus: Johtoryhmässä muistutettiin eva-ohjeesta ja käytiin keskustelu eva-menettelyn laajemmasta käytöstä. Asiasta muistutetaan säännöllisesti.

Arviointien käyttöä voi laajentaa myös niin, että lautakunnat edellyttäisivät niitä päätösten valmistelijoilta.

HAVAINTO:

Arviointien tekemistä tulee päätösten osalta tehostaa edelleen.

Kehityskeskusteluista raportointi

Tarkastuslautakunta painottaa, että raportointi kehityskeskusteluista tulee saada asianmukaiseksi, jotta siitä saatavaa tietoa voidaan hyödyntää henkilöstön hyvinvoinnin parantamiseksi.

Henkilöstökertomuksesta ei tullut esiin henkilöstön psyykkiseen hyvinvoinnin riittävää huomiointia liittyen isoon organisaatiomuutokseen. Henkilöstön hyvinvointia voisi tukea esimerkiksi työpsykologin muutosvaiheen tuella esihenkilöille ja henkilöstölle.

Toimenpiteet: Kehityskeskustelun sisältämiä asioita käsitellään esihenkilön ja työntekijän välillä pitkin vuotta osana normaalia vuorovaikutusta. Keskusteluja pidetään todellisuudessa enemmän kuin niitä kuitataan, sillä keskustelujen kirjautuminen tilastoihin vaatii molempien, sekä työntekijän että esihenkilön kirjautumisen Populukseen ja keskustelun kuittaamisen pidetyksi.

Kehittämiskeskustelujen raportointiin on jo sovittuna uudenlainen raportointimenettely, jonka ansiosta saadaan selville todelliset käytyjen keskustelujen määrät. Muutostilanteissa yhteistyössä esihenkilön kanssa pyritään tunnistamaan kohdennetun tuen tarve ja ajankohta. 1.3.2022 otettiin käyttöön Mielen huoli -linja, joka tarjoaa työntekijöille matalan kynnyksen palvelua arjen akuutteihin huolenaiheisiin.

HAVAINTO:

Tarkastuslautakunta toteaa, että kehityskeskusteluista raportointi on kunnassa parantunut.

8. Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle

Hämeenkyrön vuoden 2022 arviointikertomus on hyväksytty tarkastuslautakunnan kokouksessa 16.5.2023.

Tarkastuslautakunta esittää, että kunnanhallitus ja lautakunnat ottavat toiminnassaan huomioon arviointikertomuksessa esitetyt suositukset ja havainnot.

9. Allekirjoitukset

Hämeenkyrössä 16.5.2023

HÄMEENKYRÖN KUNNAN TARKASTUSLAUTAKUNTA



Vilho Ponkiniemi

puheenjohtaja



Mauri Lepola

varapuheenjohtaja



Raimo Hamari

varajäsen



Tarja Vasarainen

jäsen



Tommi Väre

jäsen

10. Liite 1; Talousarviotavoitteet

Tavoitteiden toteutumisen arvioinnin viereen on kirjattu värein tarkastuslautakunnan arvio tavoitteen toteutumisesta:

- vihreä = toteutunut selvästi
- keltainen = keskeneräinen tai toteutunut osittain
- punainen = toteutunut vähän tai ei lainkaan
- harmaa = toteutumista ei voitu arvioida.

Palvelualueiden yhteiset tavoitteet

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen Avaintavoite: Kaikenikäisten kuntalaisten elämänlaadun edistäminen			
Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen (tilinpäätös)	Tarkastuslautakunnan arvio
Kuntalaisten yhdenvertaisuuden lisääminen. Yhdenvertaisuus on osa hyvinvointityötä.	Tavoitetaso: tehdään koko kuntaa koskevat ja kuntaa työntantajana koskevat yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat. Mittarit: suunnitelmat on hyväksytty.	Tavoite toteutui. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma hyväksyttiin hallituksessa joulukuussa. Suunnitelma on kaikkien saatavilla, työntekijöille kunnan intrassa ja kuntalaisille nettisivuilla	VIHREÄ

Varmistaa hyvinvointityön jatkuminen hyvinvointialueen kanssa yhteistyössä	Tavoitetaso: Hyvinvointityön edistämisen työnjako kunnan ja hyvinvointialueen kanssa. Mittari: Hyvinvointityön työnjako ja seurantamittarit on määritelty.	Toteutui osittain. Seurantamittarit on määritelty hyvinvointikertomuksessa. Työnjako hyvinvointialueen kanssa muotoutuu tarkemmin vuoden 2023 aikana.	KELTAINEN
--	--	---	-----------

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen Avaintavoite: Korkealaatuiset kuntapalvelut Fiksulla kuntatyöllä			
Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen	Tarkastuslautakunnan arvio
Hyvinvoiva työyhteisö. Toteutetaan henkilöstökysely joka toinen vuosi	Tavoitetaso: Työyhteisö pysyy toimintakykyisenä ja hyvinvoivana myös muuttuvassa tilanteessa. Henkilöstökysely toteutetaan 2022. Mittari: Kokonaisarvosana on edellistä parempi.	Tavoite toteutui. Kysely toteutettiin marraskuussa 2022. Tulosten käsittely alkoi vuoden 2023 alussa.	KELTAINEN
Kunnalle jäävä työyhteisö on henkilöstöpoliittisesti ja organisaationa valmis 2023 toteutuvaan muutokseen	Tavoitetaso: Muutos käsitellään työnantajan ja ammattijärjestöjen yhteistoiminnassa. Henkilöstökertomus osoittaa	Tavoite toteutui. Kuntaorganisaation muutoksena lakkautettiin perusturvalautakunta. Hyvinvoinnin strateginen	VIHREÄ

	toimintakyvyn ja henkilöstön hyvinvointitilanteen. Mittari: Uusi organisaatio ja hallintosääntö käsitellään vuoden loppuun mennessä.	ohjaus on hallituksella ja hyvinvointityön koordinointi sivistyslautakunnalla. Hallintosääntö päivitettiin.	
--	--	---	--

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva Hämeenkyröläinen			
Avaintavoite: Rakentava ratkaisuhakuinen ja kuntastrategiaa toteuttava päätöksentekokulttuuri			
Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen (tilinpäätös)	Tarkastuslautakunnan arvio
Päätöksentekijöiden ja kuntalaisten vuorovaikutuksen lisääminen Toteutetaan uusi osallistumisen foorumi hallintopalvelujen ja kirjaston yhteistyönä	Tilaisuuksien määrä ja osallistujat: ainakin 4 tilaisuutta ja osallistujia 15 henkeä. Tilaisuudet lisäävät vuorovaikutusta uudella tavalla: Asiakaspalaute kerätään tapahtumien jälkeen.	Tavoite toteutui. Silta-Foorumin tilaisuuksina järjestettiin hallituksen kyselytunti, Nuoriso-Silta, Strategia-Silta ja Yhdenvertaisuus-Silta. Osallistujamäärän keskiarvo oli 20. Asiakaspalaute oli positiivista.	VIHREÄ

Strateginen päämäärä: ohittamaton Hämeenkyrö			
Avaintavoite: ohittamattomat palvelut			

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen	Tarkastuslautakunnan arvio
<p>Kunnalla on yritysalueiden kaavavalmius ja tonttien myyntivalmius eli riittävä tarjonta, kun Hämeenkyrönväylä otetaan käyttöön.</p>	<p>Tavoitetaso: Myyntivalmiit tontit ja markkinointi, neuvottelut, myynti Mittari: tarjolla olevien tonttien määrä.</p>	<p>Tavoite toteutui. Hanhijärven työpaikka-alueen asemakaava hyväksyttiin valtuustossa 6.6. ja asemakaava tuli voimaan 24.8. Kaava-alue, pinta-alaltaan 63 ha, sisältää 15 uutta toimitilarakennusten (KTY) ja 9 kpl teollisuusrakennusten (T) rakennuspaikkaa. Tippavaaran yritysalueesta valmistuivat kaavaluonnokset, jotka olivat nähtävillä helmi-maaliskuussa 2022. Palautteen käsittelyn jälkeen kaava eteni ehdotusvaiheen suunnitteluun ja pohjaselvityksiä täydennettiin.</p>	<p>VIHREÄ</p>
<p>Elinkeinopolitiikan uudistukselle asetetut välittömät tavoitteet toteutuvat. Elpo-toiminta on uudistunut.</p>	<p>Tavoitetaso: Yritysvaikutusten arviointia tehdään aiempaa enemmän. Mittari: tehtyjen arviointien määrä.</p>	<p>Tavoite toteutui osittain. Käytännössä palvelutuotannossa huomioidaan yritysten tarpeita ja näkökulmia eri vastuualueilla (mm. kaavoituksessa), mutta niitä ei dokumentoitu erikseen.</p>	<p>KELTAINEN</p>

<p>Kunnalla on aktiivinen palveluasenne ja palvelulupauksena tavoite tuottaa ratkaisuja siihen kysyntään, jota tarjonnalla saadaan aikaan.</p>	<p>Tavoitetaso: Elinkeinopoliittisen yritysbarometrin tulokset selvästi edellistä paremmat Mittari: barometrin tulokset.</p>	<p>Tavoite ei toteutunut. Kuntabarometri 2020 Hämeenkyrön keskiarvo 2,42 ja sijoitus 21/21. Kuntabarometri 2022 Hämeenkyrön keskiarvo 2,23 ja sijoitus 20/20.</p>	<p>PUNAINEN</p>
--	--	---	-----------------

<p>Strateginen päämäärä: Pirkanmaan vihreä helmi Avaintavoite: Toteutetaan kestävä kehitystä</p>			
Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen	Tarkastuslautakunnan arvio
<p>Kunta on valinnut toimintatavakseen kestävyyden kaikessa toiminnassa. Toimintamme on taloudellisesti, toiminnallisesti, sosiaalisesti kestävä ja siten myös ympäristöllisesti kestävä. Kunta tukee myös asukkaitaan löytämään kestävä elämäntavan mahdollisuuksia omassa elämässään.</p>	<p>Tavoite: palvelualueet ovat valinneet Agenda 2030 teemoista ajankohtaisimmat teemat toimintaansa varten. Teemat tunnetaan ja ne ovat esillä. Toimenpiteillä osoitetaan teemojen hyväksi tehty työ.</p> <p>Mittarit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Talousarvio 2022 ja taloussuunnitelma 2023 sopeutetaan tulorahoituksen kannalta kestävä tasolle. 	<p>Tavoite toteutui osittain. Kestävyys otettiin teemaksi uuteen kuntastrategiaan. Vuoden aikana tehtiin neljä muutostalousarviota, joilla talouden sopeuttamisohjelma otettiin käytäntöön. Vuoden 2023 talousarvio on ylijäämäinen. Organisaatiomuutoksena lakkautettiin perusturvalautakunta ja perusturvan palvelualue vuoden 2022 lopussa. Pirkanmaan hyvinvointialueen</p>	<p>KELTAINEN</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Organisaatio perustuu vuodesta 2023 alkaen selvästi nykyistä pienempään järjestämisvastuuseen. • Työttömyys ja muut syrjäytymistä aikaansaavat tai hyvinvointia heikentävät indikaattorit eivät heikkene. • Päästöjen kehitys/kompensaatiot kestävän toimintatavan mukaisia. Liikenteen ja energian suoritteet keskeisiä. Vertailu ilmasto-ohjelman painopisteisiin. 	<p>palvelukseen siirtyi 356 henkilöä, joista 278 vakituista henkilöstöä.</p> <p>Työttömien määrä väheni 2021 joulukuun 414:sta joulukuun 2022 380:een, työttömyysprosentin ollessa 8,1 %.</p> <p>Kokonaispäästöt CO2 ovat olleet noin 1 %-yksikön kasvussa vuosina 2020-2022. Kasvua on eniten tieliikenteen päästöissä. Kuluttajien sähkönkulutuksessa ja sähkölämmityksessä myönteistä kehitystä jo 2020-2021.</p> <p>Ilmasto-ohjelman painopisteiden toteutumista ei raportoitu erikseen.</p>	
--	--	--	--

Strateginen päämäärä: Pirkanmaan vihreä helmi
Avaintavoite: Kestävä ja resurssitehokas toimintatapa kuntataloudessa

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen	Tarkastuslautakunnan arvio
---------	------------------------	--------------	----------------------------

Järjestetään palvelut taloudellisesti kestäväällä tavalla	Tavoite: Sopeuttamisohjelman toteutuksen vaatimat päätökset saadaan tehdyksi. Mittarina tasapainoinen talous vuoden 2023 talousarvion valmisteluun.	Tavoite toteutui. Sopeuttamisohjelman toimet vietiin talousarvioon kahdessa muutostalousarviossa. Vuoden 2023 talousarvio on tasapainossa.	VIHREÄ
Kuljetuskilpailutuksessa vahva ympäristönäkökulma	Tavoite: puhtaiden autojen direktiivin toteutus parhaalla saatavalla tavalla, tarkkaa numerotavoitetta ei voi asettaa. Mittari: numerotieto direktiivin täyttävien autojen osuudesta.	Tavoite ei toteutunut. Kilpailutus siirtyi vuodelle 2023.	PUNAINEN

Hallintopalveluiden tavoitteet

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen Avaintavoite: Rakentava ratkaisuhakuinen ja kuntastrategiaa toteuttava päätöksentekokulttuuri			
Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen	Tarkastuslautakunnan arvio
Palkanlaskennan muutosprosessi toteutuu sujuvasti	Tavoitetaso: sujuva muutosprosessi. Mittari: asiakaspalaute ja arvio sopimuksen toimivuudesta.	Toteutettiin asiakaskysely palkanlaskentapalveluiden siirron onnistumisesta. Kyselyn vastausten perusteella muutos toteutui pääosin sujuvasti.	VIHREÄ

		Tulos vastaa myös henkilöstöpäällikön arviota muutosprosessin sujuvuudesta. Kyselyn vastauksia hyödynnetään jatkoyhteistyössä Sarastian kanssa.	
Vahva omistajaohjaus	Tavoitetaso: vuorovaikutuksen lisääminen yhtiöiden toimitusjohtajien ja hallitusten kanssa, edellisenä vuonna aloitettuja koko hallitusten tapaamisia jatketaan. Mittari: hallituksen palaute omistajaohjauksen ja tiedonsaannin toimivuudesta.	Hallitus keskusteli omistajaohjauksen toimivuudesta 6.2.2023. Hallitus totesi - tavoite on toteutunut - kehittämistä on vielä raportoinnissa.	VIHREÄ
Laaditaan konserniohjauksen vuosikello	Tavoitetaso: vuosikelloksi laadittu suunnitelma konserniohjauksen toteuttamisesta tehdään konsernijohdon yhteistyönä. Mittari: vuosikello on tehty ja kunnanhallitus on sen hyväksynyt.	Hallitus kävi konserniohjauksen vuosikellon läpi joulukuun kokouksessa.	VIHREÄ

Perusturvapalveluiden yhteiset tavoitteet

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteuma	Tarkastuslautakunnan arvio
Digitaalisten palveluiden käytön lisääntyminen	Sähköisen palvelukanavan Omaolon käyttö kasvaa.	Tavoite toteutui.	VIHREÄ
Lasten ja nuorten hyvinvoinnin vahvistaminen (hyvinvointitavoite)	IPC-menetelmäosaajien määrä kasvaa 5 henkilöllä ja toteutuneet interventiot ovat 25 (yksi interventio sisältä 6 tapaamista). IPC=interpersonal counseling=interpersoonallinen ohjanta on nuorten masennusoireilun ehkäisyyn ja hoitoon tarkoitettu menetelmä.	Tavoite toteutui. IPC-menetelmäosaajia oli koulutuksessa 6 henkilöä, kolme henkilöä valmistui vuonna 2022 ja kolmen koulutus jatkuu vuonna 2023. Kunnassa työskentelevien koulutettujen määrä tulee olemaan 7 hlöä, kun kaikki valmistuvat. IPC-interventioiden määrä 30 kpl.	KELTAINEN
Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin vahvistaminen	Perhekeskustoiminnan kehittäminen, sähköinen perhekeskus on käyttöönotettu.	Tavoite toteutui. Sähköinen perhekeskus on käytössä, käyttöä vakiinnutetaan matalan kynnyksen ensivaiheen apuna.	KELTAINEN
Hoito- ja hoivatyön vastuualueen prosessin kehittäminen	Säännöllisistä kotihoitoon käynneistä 3 % toteutetaan etähoivakäynteinä.	Tavoite ei toteutunut. 1,5 % säännöllisistä kotihoitoon käynneistä toteutettiin etähoivana. Asiakkaiden palvelutarve on edellyttänyt	PUNAINEN

		fyysisiä käyntejä. Valmius etähoivakäyntien lisäämiseen on olemassa, mikäli ne asiakkaiden tarpeisiin soveltuvat.	
Hoito- ja hoivatyön vastuualueen prosessin kehittäminen	Osaston kuormitusprosentti 22 paikalla on 85 %	Tavoite toteutui. Kuormitusprosentti oli 80,8 % ja hoitoa tarvitsevat pääsivät osastolle viivytyksettä erikoissairaanhoidosta ja omalta poliklinikalta. Covid ja norovirusepidemian vuoksi osaston paikat jouduttiin hetkellisesti sulkemaan ja pitämään pienemmällä käyttöasteella, joka alensi kuormitusprosenttia.	VIHREÄ

Elinympäristöpalveluiden yhteiset tavoitteet

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen (tilinpäätös)	Tarkastuslautakunnan arvio
---------	------------------------	----------------------------	----------------------------

Kokemustiedon kerääminen kuntalaisilta rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutuksista.	Toteutetaan sähköinen kysely, jonka perusteella tehdään esitykset vuoden 2023 talousarvioon hyvinvoinnin parantamiseksi.	Tavoite toteutui. Asukaskysely toteutettu marraskuussa. Tuloksia tullaan hyödyntämään elinympäristöpalveluissa yhdyskuntasuunnittelussa ja eri toimenpiteiden toteuttamisessa.	VIHREÄ
1. Yritysten määrän lisääntyminen kunnassa 2. Nykyisten yritysten tarpeista huolehtiminen	1. a) Kuntaan tulleiden uusien yritysten määrä b) Kuntaan perustettujen uusien yritysten määrä 2. Yritysvierailujen määrä	Tavoite toteutui. Mittariarvoja ei määritelty ennalta. 1. a) Siirtyneiden tilastoa ei ole käytettävissä. b) 73 kpl 2. Yritysvierailuja tehty 84 kpl.	KELTAINEN
Maankäyttöpölytiikan päivittäminen	Maankäyttöpölytiikan asiakirja päivitetty ja hyväksytty.	Tavoite ei toteutunut. Asiakirjan päivitystä jatketaan 2023.	PUNAINEN
Rakennetun omaisuuden arvosta huolehtiminen	Toteutetaan palvelurakennusten salkutus yhteistyössä Maakuntien tilahankkeen kanssa.	Tavoite ei toteutunut. Työ on edennyt Senaatti- kiinteistöjen kanssa ja valmistunee vuoden 2023 loppuun mennessä.	PUNAINEN

Sivistyspalveluiden yhteiset tavoitteet

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen	Tarkastuslautakunnan arvio
<p>Yhteistyö nivelvaiheissa: kotivaka-esiopetus-perusopetus-alakoulu-yläkoulu-toinen aste/lukio. Harrastustoiminta ja vapaa sivistystyö.</p>	<p>Yhteiset koulutuspäivät 2 kpl/vuosi.</p>	<p>Tavoite toteutui. Koulujen aloitusveso (virkaehtosopimuksen mukainen koulutuspäivä) 9.8.2022 sisälsi yhteisenä osiona yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokoulutusta. Myös elämänlaatupalvelut olivat koulutuksessa mukana. Marraskuussa järjestettiin kaksi yhteistä koulutuspäivää osalle varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen opettajia. Esiopetuksen ja alkuopetuksen yhteistyötapoja kehitettiin syksyllä 2022.</p>	<p>VIHREÄ</p>
<p>Otetaan käyttöön yhdenmukaistetut kiusaamisen ehkäisyn mallit varhaiskasvatukseen, kouluille ja nuorisopalveluille.</p>	<p>Malli otetaan käyttöön 2022.</p>	<p>Tavoite toteutui. Kaikissa kouluissa ja päiväkodeissa on kiusaamista ehkäisevä malli. Valtuustoaloitteena tulleesta Etelä-Karjalan mallista tehty oma toimintamalli Hämeenkyröön (siv.la. 18.5.2022 §62) otettiin käyttöön.</p>	<p>VIHREÄ</p>

<p>Tehdään eri ikäryhmät kattava kulttuurisuunnitelma yhteistyössä eri osavastuualueiden ja yhdistysten kanssa.</p>	<p>Suunnitelma valmistuu 2022.</p>	<p>Tavoite ei toteutunut. Suunnittelu aloitettiin kulttuuriparlamentin kokouksessa 20.4. ja hämeenkyröläisten kulttuuritoimijoiden kokoontumisessa 4.5.2022. Jatkotoimenpiteet ovat lykkäytyneet seuraavalle vuodelle väliaikaisten henkilöjärjestelyjen vuoksi.</p>	<p>PUNAINEN</p>
<p>Osallistetaan perusopetuksen ja lukion oppilaskuntien ja nuorisovaltuuston edustajat mukaan kuntalaisia koskevien suunnitelmien valmisteluun (hinku, ruokailu)</p>	<p>Osallistaminen suunnitelmien valmisteluun toteutuu 2022.</p>	<p>Tavoite toteutui. Nuorisohjaaja oli mukana Silta-Foorumien suunnitteluryhmässä. Alakoulujen oppilaskunnat ovat järjestäneet kyselyn mm. kerhoista, pihoista ja kouluruuan maustamisesta.</p>	<p>VIHREÄ</p>
<p>Pumptrack-rata rakennetaan 2022 investointiohjelman mukaisesti.</p>	<p>Rata valmistuu 2022.</p>	<p>Tavoite toteutui. Rata valmistui, avajaiset pidettiin 19.8.2022.</p>	<p>VIHREÄ</p>

Kuntakonsernin tavoitteet

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen			
Avaintavoite: Rakentava ratkaisuhakuinen ja kuntastrategiaa toteuttava päätöksentekokulttuuri			
Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen	Tarkastuslautakunnan arvio
Konserniyhtiöt on sidottu kuntastrategian toteuttamiseen.	<p>Tavoitetaso: kunnan asettamat strategian mukaiset tavoitteet käydään läpi yhtiön hallituksessa, yhtiö laatii omat yksityiskohtaiset tavoitteet ja ilmoittaa ne kunnalle ensimmäiseen kunnan osavuosikatsaukseen.</p> <p>Mittari: Tavoitteet on määritelty vuoden alussa ja toteutuminen käsitellään vuoden 2022 toimintakertomuksessa.</p>	<p>Vanhustentalosäätiö Tavoitteet käytiin läpi säätiön hallituksessa 2.3.2022. Hallitus totesi, että konserniyhtiöille osoitetut tavoitteet soveltuvat huonosti säätiön toimintaan. Tavoitteista raportoitu osavuosikatsauksessa ja tilinpäätöksessä. Jäähalliyhtiö Yhtiö hallitus on käynyt läpi konserniohjausta.</p> <p>Teollisuustalo Kunnan tavoitteet on käyty läpi hallituksessa.</p> <p>Hämeenkyrön Asunnonhankinta Hallitus on saanut konserniohjausta. Hallitus kävi kunnan tavoitteet läpi. Yhtiön toiminnassa otetaan huomioon kuntastrategia ja yhtiön oma strategia ja toimintaa kehitetään</p>	KELTAINEN

		strategian mukaisesti. Muut yhtiöt eivät raportoineet käsittelyä.	
--	--	---	--

Strateginen päämäärä: Ohittamaton Hämeenkyrö			
Avaintavoite: Ohittamattomat asumispalvelut			
Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen	Tarkastuslautakunnan arvio
Valmistelussa oleva vuokratalo valmistuu annetun omistajaohjauksen mukaisesti	Tavoitetaso: Osavuositarkastuksessa selostetaan toteutumisen eteneminen. Lopputulos toimintakertomuksessa. Mittari: Hanke toteutuu.	Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy - vuokratalohankkeen rakennuttajakonsultti valittiin. Vuokratalo nimettiin Helenanpuistonkulmaksi. Hankkeen suunnittelu eteni ja rakentaminen on tarkoitus aloittaa kesällä 2023.	VIHREÄ
Paikkakunnan tarpeita vastaava vuokra-asuntokanta määrällisesti ja laadullisesti.	Tavoitetaso: tehdään vuokra-asuntokannan analyysi ja esitys sen kehittämisen aikataulutetuksi toimintaohjelmaksi. Mittari: Vuoden loppuun mennessä on määritelty esitys aikataulutetuista tavoitteista	Toimintaohjelmaa ei tehty. Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy - vuoden aikana tehtiin useita huoneistoremontteja - Kirkkokadulla uusittiin sadevesijärjestelmät ja salaojat - toteutettiin PTS:n mukaisia kunnossapitotöitä.	PUNAINEN

	vuokra-asuntojen perusrantamiselle ja asuntotuotannolle	Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä - yhtiö on teettänyt huoneistoremontteja ylläpitääkseen vuokra-asuntojen kunnon hyvänä. - yhtiöllä on suunnitelmia remonteiksi, joilla parannetaan asuntojen vuokrausastetta.	
--	---	--	--

Strateginen päämäärä: Pirkanmaan vihreä helmi Avaintavoite: Toteutetaan kestävä kehitystä			
Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen	Tarkastuslautakunnan arvio
Toteutetaan Kestävä Hämeenkyrö -tavoitetta. Toimintamme on taloudellisesti, toiminnallisesti, sosiaalisesti kestävä ja siten myös ympäristöllisesti kestävä. Kunta tukee myös asukkaitaan löytämään kestävä elämäntavan mahdollisuuksia omassa elämässään	Tavoitetaso: yhtiöt määrittelevät, miten kestävyys otetaan huomioon kaikessa toiminnassa. Mittari: Määrittely ohjaa toimintaa ja toimenpiteet todetaan toimintakertomuksessa.	Ki Oy Hämeenkyrön Asunnonhankinta - veden kulutus on saatu pienenemään - lämmönkulutus kaukolämpökohteissa on noussut, maalämpötaloissa laskenut. Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä	KELTAINEN

		<p>- yhtiössä ei ole toteutettu merkittäviä energiatehokkuuteen liittyviä toimia.</p> <p>Muut konserniyhtiöt eivät raportoineet.</p>	
Toiminta on ympäristövastuullista	<p>Tavoitetaso: energian ja polttoaineiden säästö kuntien energiatehokkuuden toimintasuunnitelman KETS mukaisesti.</p> <p>Mittari: Energiatehokkuus kasvaa ja fossiilisen energian osuus vähenee. Tulokset osoitetaan toimintakertomuksessa.</p>	<p>Teollisuustalo on vaihtanut valaisimia led-valaisimiksi.</p> <p>Hämeenkyrön Vesi raportoi sähköenergian kulutuksen KETS-mukaisesti.</p> <p>Hämeenkyrön Asunnonhankinta on vaihtanut ulkovalaisimet led-valaisimiksi. Asukkaita on ohjattu säästämään sähköä ja on tiedotettu Astetta alemmas - kampanjasta. Porraskäytävien lämpötiloja on laskettu.</p> <p>Muut yhtiöt eivät raportoineet.</p>	KELTAINEN